

- Кузьмин С.Л. (1999): Земноводные бывшего СССР. М.: Т-во науч. изд. КМК. 1-298.
- Кушнирук В.А. (1968): Земноводные западных областей Украины. - Автореф. дис. ... канд. биол. наук. Черновцы. 1-20.
- Мазурмович Б.Н. (1959): Материалы по паразитофауне амфибий Советских Карпат. - Фауна и животный мир Советских Карпат. Ужгород. 293-298. (Науч. зап. Ужгородск. унив. 40).
- Матвеев А.С. (2007): Новые материалы по пedomорфным особям обыкновенного тритона *Lissotriton vulgaris* (Linne, 1758) с территории Украины. - Наук. вісн. Ужгор. унів. Сер. Біологія. 21: 74-78.
- Никитенко М.Ф. (1957): Материалы к фауне земноводных Советской Буковины. - Научн. ежег. за 1956 г. / Чернов. госуд. унив. Черновцы. 1 (2): 115-120.
- Никитенко М.Ф. (1959): Земноводные Советской Буковины. - Животный мир Советской Буковины. Черновцы: ЧГУ. 160-205. (Тр. экспед. по компл. изуч. Карпат и Прикарпатья (серия биол. наук). 7).
- Осташко Н.Г. (1981): Морфологические особенности популяций обыкновенного тритона Советских Карпат. - Эколого-морфологические особенности животных и среда их обитания. К.: Наук. думка. 45-47.
- Парникоза И.Ю., Годлевская Е.В., Шевченко М.С., Иноземцева Д.Н. (2005): Фауна Украины: охраняемые категории (справочник). К.: КЭКЦ. 1-60.
- Писанец Е.М. (2003): Каталог коллекций Зоологического музея ННПМ НАН Украины. Хвостатые земноводные (Amphibia: Caudata). К.: Зоомузей ННПМ НАН Украины. 1-148.
- Писанец Е.М. (2007): Амфибии Украины (справочник-определитель земноводных Украины и сопредельных территорий). К.: Зоомузей ННПМ НАН Украины. 1-312.
- Писанец Е. (2007): Земноводні України (посібник для визначення амфібій України та суміжних країн). К.: Вид-во Раєвського. 1-192.
- Руководство по изучению земноводных и пресмыкающихся / Ред. Н.Н. Щербак. К., 1989. 1-172.
- Скільський І.В., Мелешук Л.І. (2006): Хребетні тварини майбутнього Хотинського національного природного парку (Чернівецька область): загальний огляд. - Молодь у вирішенні регіональних та трансграничних проблем екологічної безпеки: Матер. П'ятої Міжнар. наук. конф. (м. Чернівці, 5-6 травня 2006 року). Чернівці: Зелена Буковина. 214-242.
- Смирнов Н.А. (2007): Некоторые вопросы изучения и охраны земноводных г. Черновцы (Украина). - Актуальные проблемы герпетологии и токсикологии. Тольятти. 10: 147-152.
- Смирнов Н.А. (2008): Антропогенні фактори загибелі земноводних і плазунів у Чернівецькій та суміжних областях України. - Молодь і поступ біології. Зб. тез IV Міжнар. наук. конф. студ. і аспір. (7-10 квітня 2008 р., м. Львів). Львів. 225-226.
- Смирнов Н., Андрущенко Т., Хлус Л. (2008): Нові надходження земноводних у фонди Зоологічного музею Чернівецького університету. - Сучасний музей. Наукова й експозиційна діяльність. Матер. наук. конф., присвяч. 145-й річн. засн. Крайового музею в Чернівцях (15 травня 2008 р.). Чернівці: ДрукАрт. 120-124.
- Смирнов Н.А., Скільський І.В. (2008): Земноводні Буковини в колекції Чернівецького краєзнавчого музею. - Сучасний музей. Наукова й експозиційна діяльність. Матер. наук. конф., присвяч. 145-й річн. засн. Крайового музею в Чернівцях (15 травня 2008 р.). Чернівці: ДрукАрт. 146-153.
- Тарашук В.І. (1959): Земноводні та плазуни. К.: АН УРСР. 1-246. (Фауна України. 7).
- Татаринів К.А. (1973): Фауна хребетних заходу України. Львів: Вища шк. 1-257.
- Хлус Л.М., Скільський І.В. (2006): Тваринний світ. - Ландшафти міста Чернівці. Чернівці: Рута. 79-93.
- Хлус Л.М., Скільський І.В., Хлус К.М., Смирнов Н.А. (2006): Морфологічні й екологічні особливості хвостатих земноводних у Чернівецькій області. 1. Карпатський тритон. - Запов. справа в Україні. 12 (2): 58-67.
- Шнаревич І.Д. (1978): Фауна хребетних. - Природа Чернівецької області. Львів: Вища шк. 109-114.
- Шнаревич І.Д., Никитенко М.Ф., Черемисина В.Т., Гитилис В.С. (1959): Эколого-географическая характеристика фауны Советской Буковины. - Животный мир Советской Буковины. Черновцы: ЧГУ. 339-382. (Тр. экспед. по компл. изуч. Карпат и Прикарпатья (серия биол. наук). 7).
- Щербак Н.Н., Щербань М.И. (1980): Земноводные и пресмыкающиеся Украинских Карпат. К.: Наук. думка. 1-268.
- Щербань М.И. (1976): Земноводные и пресмыкающиеся Закарпатья (систематико-экологический обзор). - Дис. ... канд. биол. наук. К. 1-193.
- Covaciuc-Marcov S.-D., Cicort-Lucaciu A.S. (2007): Notes on the presence of facultative paedomorphosis in the smooth newt *Lissotriton vulgaris* (Linnaeus, 1758) in western Romania. - North-Western Journal of Zoology. 3 (1): 53-57.
- Litvinchuk S.N. (2001): First record of paedomorphosis for the smooth newt (*Triturus vulgaris*) from Ukraine. - Rus. Journal of Herpetology. 8 (1): 77-78.
- Litvinchuk S.N., Borkin L.J., Rosanov J.M. (2003): On distribution of and hybridisation between the newts *Triturus vulgaris* and *T. montandoni* in western Ukraine. - Alytes. 20 (3-4): 161-168.
- Litvinchuk S.N., Rudyk A.M., Borkin L.J. (1996): Observations of paedomorphic newts (*Triturus vulgaris*) from the former Soviet Union. - Rus. Journal of Herpetology. 3 (1): 39-48.

ДО ПИТАННЯ ПРО РОЗШИРЕННЯ АРЕАЛУ ЧЕБАЧКА АМУРСЬКОГО

Г.Л. Гончаров

Національний природний парк "Гомільшанські ліси"

Чебачок амурський, або чебачок китайський, *Pseudorasbora parva* (Temminck et Schlegel, 1846) (Cyprinidae, Cypriniformes), на території України вперше знайдений у 1972 р. у пониззях Дніпра та Дунаю. З того часу ареал виду в Україні невпинно розширюється.

До останнього часу вважалося, що чебачок амурський мешкає у басейнах всіх крупних рік України (Болтачев, Мовчан, 2005), за винятком Сіверського Дінця (Денщик, 1994; Колесник, Фоменко, 2005; Колесник, Старко, Фоменко, 2007; Мовчан, 2005; Назаров, 1985; Насека, Дирипаско, 2005).

За інформацією іхтіологічної служби обласної держрибінспекції, під час проведення наукових досліджень Інститутом рибного господарства УААН, Харків-

ським національним університетом ім. В.Н. Каразіна, Харківською державною зооветеринарною академією, Інститутом експериментальної та клінічної ветеринарної медицини у рамках розробки рибоводно-біологічних обґрунтувань здійснення рибогосподарської діяльності на ставках та водосховищах Харківської області, як басейну р. Дніпро, так і басейну р. Дон, цей вид у водоймах області також не знайдено.

Досить часто вид характеризується як небажаний вселенець, поява якого небезпечна для автохтонної іхтіофауни (Сабодаш, Ткаченко, 2002).

Вперше в басейні р. Сіверський Донець та на території Харківської області вид відмічено у вересні 2007 р. на території НПП "Гомільшанські ліси" у руслово-

му ставку площею біля 3 га у пониззі балки Добрицький Яр, у заплаві р. Гомільша – правої притоки р. Сіверський Донець в уловах рибалок-аматорів.

Рибогосподарська діяльність, зокрема вселення рослиноїдних риб амурського комплексу, на ставку останніми роками не проводилась, шляхи потрапляння виду у водоймище на цей час не з'ясовані.

Шляхом опитування місцевих мешканців встановлено, що перші випадки спалаху чисельності чебачка амурського відбулись 2–3 роки тому у руслових ставках, розташованих на р. Гомільші та у її заплаві, вище по течії від Добрицького Яру, де здійснюється рибогосподарська діяльність.

Враховуючи щорічні осінні спуски води з вищезгаданих ставків, у найближчий час ймовірні спалахи чисельності чебачка амурського і у інших водних об'єктах басейну Сіверського Дінця.

Так, за особистим повідомленням А.В. Євтушенка, восени 2007 р. декілька екземплярів чебачка амурського відловлено під час проведення Інститутом експериментальної та клінічної ветеринарної медицини збору матеріалу для іхтіопатологічних досліджень безпосередньо у руслі р. Сіверський Донець приблизно у 26 км вище по течії від кордонів національного парку.

Література

- Болтачев А.Р., Мовчан Ю.В. (2005): О распространении чебачка амурського, *Pseudorasbora parva* (Cyprinidae, Cypriniformes) в водоемах Крыма. - Вестн. зоол. 39 (2): 88.
- Денщик В.А. (1994). Фауна рыб бассейна среднего течения Северского Донца. Киев. 1-40. (Препринт/НАН Украины. Институт зоологии).
- Колесник А.Н., Фоменко А.В. (2005): О некоторых редких видах в составе ихтиофауны водоемов Харьковской области. - Животный мир: охрана и рациональное использование. Мат-лы науч.-практ. конф. Харьков. 45-49.
- Колесник А.Н., Старко Н.В., Фоменко А.В. (2007): Фауна круглоротых и рыб участка реки Северский Донец в пределах Змиевского района Харьковской области. - Вісн. Харків. нац. ун-ту імені В.Н. Каразіна. Сер. біологія. 94-98.
- Мовчан Ю.В. (2005) До характеристики різноманіття іхтіофауни прісноводних водойм України (таксономічний склад, розподіл по річковим басейнам, сучасний стан). - Зб. праць Зоол. музею. 37: 70-82.
- Назаров В.М. (1995): Ихтиофауна реки Северский Донец (в районе биостанции ХГУ). - Научные исследования на Северо - Донецкой биологической станции. Мат-лы юбилейно конферю, посвящено 80-летию основания. Харьков. 49-51.
- Насака А.М., Дирипаско О.А. (2005): Новые рыбы-вселенцы в водоемах Северного Приазовья. - Вестн. зоол. 39(4): 89-94.
- Сабодаш В.М., Ткаченко В.А. (2002): Розповсюдження в водоймах України небажаних вселенців, небезпечних для автохтонної іхтіофауни і рибництва. - Аграрна наука і освіта. Хімія, екологія. Київ. 3 (1-2): 27-30.